

VERTAALD DOOR ...

Een vertaler over zijn of haar weerbarstigste vertaalprobleem, en de oplossing ervan.

Lisette Graswinckel

Wat is het grootste vertaalprobleem dat u bent tegengekomen?

De titel van de novelle *Passing* (1929) van de Amerikaanse schrijfster Nella Larsen (1891-1964) verwijst naar de uitdrukking *to pass for white*, die staat voor een sociaal-cultureel fenomeen dat we in het Nederlands eigenlijk alleen maar kunnen omschrijven. “Doorgaan voor een blanke (*van neger*)”, staat er bijvoorbeeld in Van Dale Engels-Nederlands. Daar kunnen we ons wel iets bij voorstellen, maar het is geen algemeen bekend begrip, zoals in Amerika.

Passing gaat over drie vriendinnen van gemengd bloed die zich (weleens) voor blanke uitgeven. Een van hen is de *color line* zelfs voorgoed gepasseerd, en presenteert zich sindsdien als blanke. Het verhaal speelt zich af in het gesegregeerde Amerika van de jaren twintig, waarin je huidskleur van grote invloed was op je kansen in de maatschappij. De drie personages in *Passing* hebben dankzij een lichte teint de zeldzame kans zelf hun kleur te kiezen, al naargelang de situatie vereist. Maar hoe vertaal je dat bondige en betekenisrijke *passing*?

Foto: Niek Wiedema

Hoe hebt u het opgelost?

Doorgaans vertaal je een begrip zo consequent mogelijk, maar dat is lastig als er geen even bondige een-op-een-vertaling voorhanden is. Telkens *doorgaan voor een blanke* herhalen leest niet prettig, en bovendien is de betekenis ervan te beperkt voor het veelomvattende Amerikaanse begrip, zoals in deze zin: “Aha! Been ‘passing’, have you?” Dat is geworden: “Aha! Heb je voor blanke gespeeld?” Variatie bleek hier dus juist geboden. Zo ook bij de titel, want letterlijke vertalingen van *Passing* leverden tenenkrommende titels op. Na enig denkwerk buiten de lijntjes kwam ik uit op *Schutkleur*, een titel die de lading dekt en die de juiste geladen sfeer oproept.

Lisette Graswinckel (1979) vertaalde werk van onder anderen Edith Wharton en Joseph Conrad. Momenteel werkt ze aan het debuut *Asymmetry* van de Amerikaanse schrijfster Lisa Halliday. Daarnaast is ze docent aan de Vertalersvakschool en redacteur van *PLUK*, tijdschrift voor vertaalde literatuur.